

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

27.09.2017 № 05-1710

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради
України

Парубію А. В.

Про результати аудиту

Шановний Андрію Володимировичу!

Рахункова палата розглянула Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою “Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру” й інформує.

У березні 2015 року в Україні змінено централізовану систему закупівлі лікарських засобів і медичних виробів. **Використання коштів Державного бюджету України у 2015–2016 роках на закупівлю лікарських засобів та медичних виробів із залученням міжнародних спеціалізованих організацій здійснювалося в цілому більш економно порівняно з попереднім періодом, коли закупівлі проводило Міністерство охорони здоров'я України самостійно. Порівняння однакових обсягів і номенклатури таких закупівель свідчить, що загальна економія коштів державного бюджету в цей період становила, за розрахунками, 373,6 млн грн, або близько 39 відс. від вартості перевірених закупівель.**

Водночас мета Закону України від 19.03.2015 № 269 у частині забезпечення своєчасного доступу пацієнтів до необхідних лікарських засобів і медичних виробів не досягнута. На відміну від діючого до 2015 року порядку оплати, сьогодні термін від моменту оплати до поставки становить понад 20 місяців. Залучення міжнародних спеціалізованих організацій до закупівель не позбавило Міністерство невластивих йому функцій. МОЗ і досі залишається в системі публічних закупівель, які на сьогодні не є прозорими, ризики корупційних дій не усунені.

МОЗ не було забезпечено відповідної організації процедурних питань таких закупівель. Допускалися випадки неналежного оформлення укладених договорів та порушення їх умов, несвоєчасного інформування міжнародних спеціалізованих організацій про прийняті Міністерством рішення, порушень власних розпорядчих актів. У ряді випадків незадовільна робота

посадових осіб МОЗ призводила до затягування термінів закупівель, прийняття ними необґрунтованих рішень, несвоєчасного розподілу отриманих за результатами закупівель матеріальних цінностей. Як наслідок - непродуктивне використання бюджетних коштів і завдання державі шкоди через втрати лікарських засобів, терміни придатності яких закінчилися.

Нормативно-правове забезпечення, сформоване Урядом упродовж останніх двох з половиною років на підставі Закону № 269, дало можливість забезпечити здійснення державних закупівель із залученням міжнародних спеціалізованих організацій. Його рішеннями створено особливі умови для діяльності таких організацій.

Водночас рішення Уряду кардинально відрізняються від вимог системи вітчизняного законодавства щодо бюджетних витрат та публічних закупівель. У результаті на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів фактично не розповсюджуються вимоги законодавства щодо забезпечення відкритості, прозорості та конкурентних засад при проведенні торгів за бюджетні кошти. Відповідно до Закону № 269 міжнародні спеціалізовані організації можуть не оприлюднювати інформації про деталі тендера, зокрема щодо учасників закупівель, їх цінкових пропозицій, умов і термінів постачання тощо. Урядом не визначено механізму супроводження державними підприємствами МОЗ лікарських засобів і медичних виробів, які закуплені міжнародними спеціалізованими організаціями. Як наслідок, передача функцій у частині здійснення державних закупівель лікарських засобів і медичних виробів до міжнародних спеціалізованих організацій не забезпечила прозорості цього процесу.

Система закупівель, завданням якої є забезпечення першочергових суспільних потреб, фактично виведена з-під контролю широкої громадськості.

Також у серпні 2017 року Урядом розпочато реформування механізмів закупівель лікарських засобів і медичних виробів та передбачено утворення вітчизняної закупівельної організації, але не визначено, що після закінчення дії Закону № 269 саме ця організація буде здійснювати закупівлі.

МОЗ не забезпечило об'єктивності вибору міжнародних спеціалізованих організацій для здійснення державних закупівель лікарських засобів і медичних виробів за бюджетні кошти 2015–2017 років. Вибір здійснювався за відсутності механізму застосування визначених Урядом критеріїв відбору, порядку його проведення і був сконцентрований на організаціях, визначених законами України від 10.04.2014 № 1197 “Про здійснення державних закупівель” і від 25.12.2015 № 922 “Про публічні закупівлі”, та виключав можливість участі в закупівлях вітчизняних організацій. Як наслідок, міжнародні спеціалізовані організації вибиралися в ручному режимі, що призводило до помилок при здійсненні вибору і не сприяло запобіганню ризикам корупції при прийнятті таких рішень.

МОЗ не забезпечило продуктивного та результативного використання бюджетних коштів 2015–2017 років на закупівлю лікарських

засобів і медичних виробів. За результатами закупівель, які МОЗ проводило самостійно, оплата постачальникам за матеріальні цінності здійснювалась за фактом їх поставки і лише в окремих випадках як попередня оплата. Водночас відповідно до договорів, укладених МОЗ з міжнародними спеціалізованими організаціями, для здійснення закупівель проводиться стовідсоткова попередня оплата.

У результаті безгосподарності МОЗ на рахунках міжнародних спеціалізованих організацій ПРООН і ЮНІСЕФ залишилися кошти державного бюджету 2015 року в сумі **93579,6 тис. грн**, або 6,5 відс. від загального обсягу перерахованих ним коштів. Цими коштами міжнародні спеціалізовані організації користуються і на даний час. Кошти в сумі 4615,3 тис. грн упродовж 12 місяців не були витрачені Краун на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів та повернені МОЗ наприкінці 2016 року і, як наслідок, перераховані до держбюджету.

Загалом **98194,9 тис. грн бюджетних коштів від 12 до 20 місяців** перебувало на рахунках міжнародних спеціалізованих організацій і **не використовувалося** за призначенням, що свідчить про їх **непродуктивне використання.**

Міжнародними спеціалізованими організаціями, залученими МОЗ до закупівель лікарських засобів і медичних виробів (ПРООН, ЮНІСЕФ, Краун), у цілому **забезпечено виконання зобов'язань за укладеними договорами.** Виробниками майже 88 відс. лікарських засобів і медичних виробів, які закупили ці організації, були іноземні компанії. За результатами закупівель, проведених міжнародними організаціями, **ціни переважно нижчі, ніж ті, за які МОЗ у 2014 році самостійно закуповувало аналогічні лікарські засоби та медичні вироби.** Зокрема, закупівельні ціни на лікарські засоби і медичні вироби для лікування онкологічних, серцево-судинних і судинно-мозкових захворювань, ВІЛ-інфекції та СНІДу, гемофілії типу А або В або хвороби Віллебранда, гепатитів В і С у 2015 і 2016 роках були на 2 - 477 відс. нижчі, ніж під час закупівель МОЗ у 2014 році. Ціни закупівель лікарських засобів для лікування онкологічних хворих за міжнародними непатентованими назвами у 2015 році були нижчі до 2970 відс., ніж ціни закупівель МОЗ у 2014 році.

Міністерство, укладаючи договори з міжнародними спеціалізованими організаціями, не забезпечило захисту інтересів української сторони. Зокрема, **не передбачило в них відповідальності за несвоєчасну поставку, поставку товару неналежної якості та кількості.** Таким чином **МОЗ взяло на себе повну відповідальність за якість і кількість лікарських засобів і медичних виробів,** закуплених цими організаціями, починаючи з моменту їх ввезення на територію України і до передачі закладам охорони здоров'я.

У договорах також не передбачено і механізмів для вирішення спорів між сторонами у закупівельному процесі під українською юрисдикцією. Умови договорів фактично унеможливають контроль за використанням коштів Державного бюджету України.

Встановлено також низку інших порушень і недоліків при використанні коштів державного бюджету, виділених у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій.

Надсилаючи інформацію про результати проведеного аудиту, Рахункова палата вважає за доцільне рекомендувати розглянути її на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я.

З повагою

Т. в. п. Голови

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long vertical stroke at the end.

О. С. Яременко